

Protocol

Medicijnverstrekking en Medisch handelen

Inleiding over medicijnverstrekking en medisch handelen

Medewerkers op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun leerling de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Bekwaamheid en aansprakelijkheid van diegene die medische handelingen verricht

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van medewerkers gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie. De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Medewerkers begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van de leerling is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen.

Daarom willen de Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege middels dit protocol aangeven hoe zij in deze situaties handelen. De GGD heeft de scholen geadviseerd bij het maken van de vertaalslag van het protocol "medicijnvertrekking op scholen en medisch handelen"¹.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- De leerling wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medische handelingen

De eerste situatie laat de school² en de medewerker geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de medewerker moet direct bepalen hoe hij moet handelen. Bij de tweede en de derde situatie kan de schoolleiding kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling. Voor de individuele medewerker geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel beschreven. In de bijlagen bevinden zich de standaard toestemmingsformulieren en/of bekwaamheidsverklaringen van de GGD Hart van Brabant. De school heeft ervoor gekozen deze formulieren te gebruiken bij de uitvoering van dit protocol.

¹ Protocol Medicijnverstrekking en medisch handelen, GGD Hart van Brabant, april 2014

² Met school wordt bedoeld de Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege

1. De leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de schooluren last van hoofd- buik- of oorspijn. Ook kan de leerling bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. In zijn algemeenheid is een medewerker niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden.

De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege hebben er dan ook bewust voor gekozen geen paracetamol of ander geneesmiddel te verstrekken.

Uitgangspunt is dat een leerling die ziek is naar huis moet. De medewerker van de leerlingenbalie zal, in geval van ziekte, altijd contact opnemen met de ouder(s)/verzorger(s) om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wordt de leerling gehaald of moet het gebracht worden, moet hij/zij naar de huisarts, etc.?).

Als een ouder of aangewezen vertegenwoordiger niet te bereiken is

Problematisch is het wanneer de ouder(s)/verzorger(s) en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. De leerling kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen de medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden.

We verzoeken daarom ouder(s)/verzorger(s) altijd te laten weten aan de school indien telefoonnummers worden gewijzigd.

In de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst worden leerlingen qua beslissingsbevoegdheid als volgt ingedeeld:

- *tot 12 jaar*: ouder(s)/verzorger(s) of voogd beslissen. Aan een jonge leerling moet wel op een begrijpelijke manier worden verteld wat er met hem/haar gaat gebeuren.
- *12 tot 16 jaar*: zowel ouders als leerling moeten toestemming geven. De mening van de leerling is in principe doorslaggevend.
- *vanaf 16 jaar*: de leerling is beslissingsbevoegd. De ouders krijgen ook geen informatie over de leerling, als deze daar geen toestemming voor geeft.³

De medewerkers blijven de leerling observeren

Het blijft zaak de leerling voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders zodat we niet uitputtend alle signalen kunnen benoemen die zich kunnen voordoen.

Enkele zaken waar we op letten zijn:

- toename van pijn
- misselijkheid
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krompen)
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

In geval van twijfel, raadpleegt de school altijd de ouder(s)/verzorger(s) of in een erger geval een (huis)arts. Dit geldt uiteraard ook wanneer de pijn blijft of de situatie zich verergert. De zorgvuldigheid die we hierbij in acht moet nemen is dat we handelen alsof het ons eigen kind is.

³ Gezien de leerlingpopulatie van de Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege zal altijd contact opgenomen worden met de ouder(s)/verzorger(s). In het geval de leerling ouder is dan 16 jaar en weigert, zal de school dat aangeven aan de ouder(s)/verzorger(s).

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma, antibiotica of zetpillen bij toevallen. Ouder(s)/verzorger(s) vragen soms aan de schoolleiding of een docent deze middelen wil verstrekken. De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege hebben daarin het standpunt ingenomen dat de school geen middelen verstrekt. De leerling acht men zelfstandig genoeg om zelf zorg te dragen voor de middelen. Elke leerling heeft een eigen kluisje waarin deze middelen bewaard kunnen blijven, zodat andere leerlingen hiertoe geen toegang hebben.

In uitzonderlijke gevallen, waarin ouder(s)/verzorger(s) vragen om een bijzondere plaats in de school om geneesmiddelen te bewaren, wordt overleg gevoerd met de schoolleiding hierover.

Deze toestemming wordt dan schriftelijk vastgelegd⁴. Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van de leerling kunnen leiden.

In het formulier wordt een aantal zaken vastgelegd, zoals de periode waarin de medicijnen moeten worden bewaard, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op vervaldatum. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de medewerkers verwachten en die weten op hun beurt weer precies wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, dan wordt er direct met de ouder(s)/verzorger(s) en/of huisarts/specialist opgenomen in het ziekenhuis. Bij een ernstige situatie wordt direct het landelijke alarmnummer 112 gebeld.

⁴ Formulier voor "verstrekken van medicijnen op verzoek" zie bijlage

3. Medische handelingen en wettelijke regels

Het is van groot belang dat een langdurig zieke leerling of een leerling met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. De leerling heeft contact met leeftijdsgenoten, neemt deel aan het normale leven van een school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn.

Medische handelingen

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouder(s)/verzorger(s) aan de schoolleiding en medewerkers vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprik. De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege geven geen toestemming aan zijn/haar medewerkers om deze handelingen te mogen verrichten. In zijn algemeenheid kunnen deze handelingen door de thuiszorgorganisatie of de ouders zelf op school worden verricht. De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege hebben in het gebouw een speciale EHBO-ruimte hiervoor ingericht.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel.

Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorgehouden handelingen – mogen alleen verricht worden door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Technisch gezien vallen medewerkers van de Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms worden medewerkers betrokken bij de zorg rond een zieke leerling en worden daarmee partners in zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat medewerkers gevraagd worden om een medische handeling bij een leerling uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de medewerker moet hierbij serieus genomen worden.

Een schoolbestuur dat niet kan bewijzen dat een medewerker voor een bepaalde handeling bekwaam is, wordt aangeraden de medische handelingen niet te laten uitvoeren. Een medewerker die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht - bijvoorbeeld omdat hij deze handeling al een hele tijd niet heeft verricht zou de medische handeling eveneens niet mogen uitvoeren. Een medewerker die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handeling verricht, is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege hebben hierin het standpunt ingenomen dat de zorg rond een zieke leerling behoort bij de daartoe bevoegd zijnde zorgverleners. Indien gevraagd wordt medische handelingen te verrichten, zal verwezen worden naar deze bevoegde zorgverleners.

Bijlage 1

Verzoek tot het bewaren van medicijnen door de school

1a.Verklaring

Verzoek tot het bewaren van medicijnen door de school

Ondergetekende verzoekt het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam

Geboortedatum:

Adres:

Postcode en plaats:.....

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Telefoon thuis:.....

Telefoon werk:

Naam huisarts/specialist:

Telefoon huisarts/specialist:.....

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....

Naam van het medicijn:

.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

	Uur
	Uur
	Uur
	Uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

.....

Dosering van het medicijn:

.....

Wijze van toediening:

.....

Wijze van bewaren:

.....

Controle op vervaldatum door:

(naam, functie)

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Plaats:

Datum

Handtekening:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteren voor welke schade dan ook ontstaat door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid.

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

Datum:

Door:

Naam:

Functie:

Van: (instelling)

Aan:

Naam:

Functie:

Van: (school en plaats)

1b.Verklaring

Verzoek tot het verstrekken van medicijnen door de school (leerling van 16 jaar of ouder)

Ondergetekende verzoekt het toedienen van de hieronder omschreven
medicijn(en) aan:

Naam leerling:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode en plaats:

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Telefoon thuis:

Telefoon werk:

Naam huisarts:

Telefoon:

Naam specialist:

Telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....
.....

Naam van het medicijn:

.....
.....
.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

	Uur
	Uur
	Uur
	Uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

.....
.....

Dosering van het medicijn:

.....
.....

Wijze van toediening:

.....
.....

Wijze van bewaren:

.....
.....

Controle op vervaldatum door:

(naam, functie)

Ondergetekende, leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daardoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat De Walewyc-mavo en het Dr. Mollercollege op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteren voor welke schade dan ook ontstaat door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid.

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

Datum:

Door:

Naam:

Functie:

Van: (instelling)

Aan:

Naam:

Functie:

Van: (school en plaats)

Bijlage 2

Hoe te handelen bij een calamiteit

(Richtlijnen GGD Hart van Brabant, april 2014)

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van gebruik van bepaalde middelen/geneesmiddelen en uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen; hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van

- (genees)middelen bij een leerling
 - het uitvoeren van een medische handeling
-
- Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het leerling goed en probeer hem/haar gerust te stellen.
 - Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de andere leerlingen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat deze tegen de volwassene moet zeggen).
 - Bel direct de huisarts en/of de specialist van de leerling.
 - Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
 - Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan.
 - Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 1. Naam van de leerling
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
 - Bel de ouder(s)/verzorger(s) (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.
 - Verwittig je leidinggevende (leerjaarcoördinator, adjunct-directeur, directeur).